

Foreløbig udkast til afrapportering

Dato 10-05-2021

Leon Hiitola Iversen

Udvalg vedrørende klima og bæredygtighed (2020-2021)

leon.iversen@stab.rm.dk

1-00-7-20

Side 1

1. Indledning

Regionsrådet nedsatte i december 2019 et særligt udvalg vedrørende klima og bæredygtighed til at arbejde i løbet af 2020. På grund af forsinkelser i arbejdet relateret til Covid-19 blev funktionsperioden efterfølgende forlænget frem til afslutningen af 2021.

Udvalget har haft til opgave at følge og drøfte arbejdet med bæredygtig omstilling af regionens interne drift, herunder implementeringen af bæredygtighedsstrategien.

Udvalget har bestået af:

- Susanne Buch (F) (formand)
- Jørgen Nørby (V) (næstformand)
- Morten Flæng (A)
- Claus Kjeldsen (A)
- Torben Nørregaard (V)
- Ib Bjerregaard (V)
- Rasmus Foged (Å)

Udvalget har i funktionsperioden afholdt syv møder, herunder et fællesmøde med udvalgene for regional udvikling og for hospitaler, hvor implementering af regionens bæredygtighedsstrategi blev drøftet.

2. Temaer i udvalgets arbejde

Udmøntningen af Region Midtjyllands strategi for bæredygtighed har indtil videre haft særligt fokus på cirkulær økonomi, idet dette område rummer potentialet for de umiddelbart største CO₂-reduktioner for organisationen.

Bæredygtighedsstrategien opstiller følgende definition af cirkulær økonomi: "*Cirkulær økonomi betyder, at produkter designes, så de kan repareres, eller så de kan bruges som en ressource til nye produkter efter brug. At være en cirkulær region vil sige, at regionen på alle hospitaler, institutioner etc. sørger for, at de ting vi køber, bruger og smider væk er produceret, så produkterne eller materialet kan bruges igen.*"¹

Udvalgets arbejde med cirkulær økonomi har taget afsæt i tre faser, som til sammen udgør en "livscyklus" for produkter og udstyr, mens det er i regionens varetagelse:

- Anskaffelse, herunder fokus på bæredygtige indkøb
- Anvendelse, herunder fokus på reduktion af forbrug, minimeret spild, mere genbrug, kapacitetsudnyttelse og levetidsforlængelse
- Afskaffelse, herunder fokus på adfærdsændringer, øget affaldssortering og genanvendelse

De tre faser med tilhørende anbefalinger vil blive gennemgået i det følgende.

3. Anbefalinger

En gennemgående erfaring i udvalgets arbejde har været, at anvendelse og afskaffelse af produkter bør indtænkes allerede i anskaffelsesfasen. Det kan ske gennem bl.a. behovsafklaring og analyser, som er nødvendig for at imødesee medarbejdernes adfærd i relation til varen eller tjenesteydelsen og dermed forudse klimabelastningen. Det er også væsentligt i forbindelse med anskaffelsesfasen, at regionen stiller krav til producenternes brug af materialer, service, mulighed for partnerskaber med mere. Alt sammen kræver dette en stærk koordinering og en styrket indsats i udbudsprocessen, herunder øget samarbejde med andre regioner og internationalt for at øge gennemslagskraften over for markedet.

3.1. Anskaffelse: Bæredygtige indkøb

Indsatser på tværs af organisationen er en forudsætning for, at regionens indkøbsmønstre kan udvikle sig i en mere bæredygtig retning.

Kvaliteten på produkter er naturligvis af helt central betydning, når det kommer til indkøb til sundhedssektoren. Men udvalget noterer sig dog også, at hvis bæredygtighedsstrategiens målsætninger om cirkulær økonomi skal indfris, så kræver det at bæredygtigheden overvejes i *alle* indkøb – også de kliniske produkter, der anvendes i sundhedsdriften. Dette betyder særligt i opbygningsfasen en ikke ubetydelig ekstra indsats i forbindelse med udvikling af relevante strategier og krav i de respektive produktkategorier.

¹ Læs mere om cirkulær økonomi i [Strategi for bæredygtighed 2030](#), side 16-20.

Når de høje kvalitetsstandarder, hensyn til prisen og ønsker til bæredygtighed skal kombineres, så kræver det en kombination af dialog, samarbejde og krav til de virksomheder, som skal levere.

Udvalget anbefaler:

- *at Region Midtjylland fortsætter sin videns- og metodeopbygning i relation til bæredygtige indkøb, eksempelvis i forhold til at undersøge mulighederne for omlægning af forbrug fra engangs- til flergangsprodukter indenfor produktkategorier.*
- *at Region Midtjylland styrker de velfungerende nationale og internationale samarbejder om bæredygtige indkøb.*
- *at Region Midtjylland i forbindelse med alle indkøb overvejer, hvilke mindstekrav eller konkurrenceparametre, som kan være med til at skubbe markedet i en mere bæredygtig retning.*
- *at Region Midtjylland overvejer et kompetence- og ressourceudviklingsprojekt, der kan klæde hele indkøbsorganisationen på til de nye opgaver, som implementeringen af bæredygtighedsstrategien indebærer.*
- *at Region Midtjylland som udgangspunkt i forbindelse med indkøb kræver dokumentation for produkternes CO₂-aftryk.*

3.2. Anvendelse: Reduktion af forbrug, minimeret spild, mere genbrug, kapacitetsudnyttelse og levetidsforlængelse

Ud fra en bæredygtighedsbetragtning, så er den største forbedring man kan præstere i relation til indkøb, at man undgår at forbruge. Udvalget finder det derfor afgørende, at regionsrådet fortsætter sit fokus på at nedsætte forbruget, minimere spild og på forskellig vis forbedre udnyttelsen af de indkøb, man foretager.

Udvalget ønsker at benytte afrapporteringen her til at videreformidle nogle af de gode eksempler på indsatser i forhold til forbruget, som det har arbejdet med i sin funktionsperiode.

I Region Midtjylland er det ikke de enkelte hospitaler, som ejer medicoteknisk udstyr af en værdi over 50.000 kr. Udstyret ejes derimod i fælleskab. Udvalget noterer sig, at den centrale koordinering af anvendelsen af det medicotekniske udstyr bidrager til at optimere brugen af Region Midtjyllands samlede udstyrspakke. En gevinst i forhold til indkøbene er også, at det er muligt at gennemføre større udbud. Den optimerede anvendelse af det medicotekniske udstyr er desuden et eksempel på et område, hvor økonomisk effektivisering og bæredygtighed ofte, om end ikke altid, går hånd i hånd.

Region Midtjylland har en mindre "Pulje til udvikling af bæredygtige hospitaler", som løbende støtter lokale bæredygtighedsinitiativer. Puljen kan søges af afdelinger, som kan søge om et beløb på op til 100.000 kr. Pengene giver mulighed for eksempelvis frikøb af en eller flere medarbejdere.

Et konkret eksempel på et projekt er arbejdet med bæredygtige fødsler i Hospitalsenhed Midt, hvor medarbejderne har arbejdet på en lang række felter for at udvikle fødegangen i en mere bæredygtig retning. Det har blandt andet ledt til, at afdelingen markant har reduceret sit plastforbrug.

Et andet eksempel på et projekt, som har modtaget støtte, er et udviklingsprojekt fra Aarhus Universitetshospital, hvor medicinspild reduceres gennem en fælles app, som beskriver tilgængelig medicin, så det kan blive brugt inden at det bliver for gammelt. Det er vurderingen, at denne app-løsning har et meget stort potentiale i forhold til reducere medicinspild – også som en løsning, der kan bruges andre steder.

I relation til medicinområdet har udvalget også drøftet bæredygtighedsgevinsterne ved indsatser som "Min medicin med" og ved arbejdet med *ensartede medicinkoncepter* på tværs af enhederne i region Midtjylland. Udvalget noterer sig det positive i, at initiativerne både kliniske, økonomiske og bæredygtighedsmæssige potentialer.

I forbindelse med flere af de nævnte eksempler har udvalget drøftet det vigtige samspil, der er mellem lokale ildsjæle og centrale initiativer. På den ene side er medarbejdernes motivation en enorm drivkraft, når Region Midtjyllands ambitiøse bæredygtighedsmålsætninger skal realiseres. Ligeledes er medarbejderne uundværlige i ideudviklingen og i forhold til at udpege regler og strukturer, der står i vejen for bæredygtige handlinger i dagligdagen. Men den enkelte medarbejder har på den anden side ikke tilstrækkeligt med ressourcer, viden eller overblik til at drive indsatserne alene. Derfor er central opbakning, koordination og implementering også af afgørende betydning.

Udvalget anbefaler:

- *at regionen fortsætter med at mikrofinansiere lokale bæredygtighedsinitiativer. Det forudsættes at 'puljeprojekterne' løbende evalueres i forhold til både kvalitative resultater (så som læring og praksisændring) men også på effekt op mod bæredygtighedsstrategien målsætninger. Der bør desuden prioriteres ressourcer til implementering og skalering af projekter, der viser sig at have den ønskede effekt.*
- *at der centralt i organisationen prioriteres fornødne resurser til*
 - *koordinering og prioritering af omstillingsarbejdet,*
 - *at styrke arbejdet med bæredygtig anvendelse af produkter og apparatur samt*
 - *at gøre regionens varesortiment mere bæredygtigt.*

3.3. Afskaffelse: Adfærdsændringer, øget affaldssortering og genanvendelse

...

3.4. Solceller og elladestandere på regionens matrikler

I tillæg til de nævnte emner relateret til cirkulær økonomi, har udvalget af flere omgange drøftet regionens arbejde og ansvar i forhold til solceller og elladestandere på regionens matrikler.

Udvalget konkluderer, at der er tale om et område, hvor der mangler væsentlige afklaringer angående regler og lovgivningen inden at regionsrådet har en reel mulighed for at forholde sig politisk til handlemulighederne. Det vurderes pt., at lovgivningen giver nogle uhensigtsmæssige benspænd for politisk handling.

På den anden side har udvalget drøftet, at en større opgradering af ladekapaciteten også vil give behov for anlægsinvesteringer. Regionsrådet kan godt starte på drøftelserne angående

disse investeringer, også selvom de forventede justeringer af lovgivningen endnu ikke er helt på plads.

Udvalget har desuden drøftet muligheden for, at Region Midtjylland indgår i et projekt med elektrofuels for at bidrage til at skabe et marked for teknologien.

4. Afsluttende bemærkninger

...